

ת"פ 33842/02/14 - מדינת ישראל נגד ביזואייהו עלמנך, אנדריי פופוב

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיא
ת"פ 33842-02-14

מדינת ישראל נ' עלמנך (עציר) ואח'

מדינת ישראל

בעניין:

על ידי עו"ד שחר מלול מפרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)

המאשימה

נגד

1. ביזואייהו עלמנך (עציר)

על ידי עוה"ד שני פוגודה, מהסניגוריה הציבורית

2. אנדריי פופוב (עציר) על ידי עוה"ד הלנה לובושץ, מהסניגוריה

הציבורית

הנאשמים

גזר דין

בעניינו של הנאשם 1 - ביזואייהו עלמנך

נגד שני הנאשמים הוגש כתב אישום בגדרו הואשמו בביצוע שוד בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "החוק").

הנאשם 1 - ביזואייהו עלמנך (להלן: "הנאשם"), הודה בעובדות כתב האישום והורשע. הנאשם 2, אנדריי פופוב, כפר בעובדות כתב האישום, ועניינו הופרד. גזר דין זה ניתן בעניינו של הנאשם בלבד.

כתב האישום:

1. בפרק העובדות שבכתב האישום נאמר, כי ביום 11.02.14, בשעה 02:00 או בסמוך לכך, ברחוב רבי עקיבא בירושלים, הבחינו הנאשמים במר נ.ט. (להלן: "המתלונן") אשר הולך לבדו סמוך לבית הספר "הניסויי" וניגשו לעברו. נאשם 2 פנה למתלונן ואמר לו "איפה הכסף". בתגובה השיב המתלונן כי אינו יודע על מה מדובר. הנאשם 2 פנה בשנית למתלונן, שאל "איפה הכסף" תוך שהוא אוחז בחוזקה בידו של המתלונן.

בשלב מסוים, פנה הנאשם למתלונן ואמר לו "איפה הכסף, איפה הכסף", או אז, משך הנאשם 2 את המתלונן והפילו לקרקע. המתלונן ניסה לקום, בתגובה הנאשמים הפילו את המתלונן לקרקע ונאשם 2 התיישב על המתלונן. בעת שהמתלונן שרוע על הקרקע והנאשם 2 יושב עליו, ניגש הנאשם למתלונן, הכניס את ידו לכיס מכנסיו ונטל את ארנקו אשר הכיל כסף מזומן בסך של כארבע מאות ₪. הנאשם נטל את הכסף, השליך את

ארנקו של המתלונן בקרבת מקום והנאשמים נמלטו רגלית מהמקום.

על כך הואשמו הנאשמים בביצוע שוד בנסיבות מחמירות - עבירה לפי סעיף 402(ב) לחוק.

2. כאמור, הנאשם הודה בעובדות כתב האישום, וביום 13.5.14 הורשע על פי הודאתו.

כתב אישום נוסף

3. במסגרת הטיעונים לעונש, הוסכם בין הצדדים, כי יצורף כתב אישום נוסף, מתוקן, שהוגש נגד הנאשם לבית משפט השלום בחיפה, והנאשם יודה ויורשע בעובדות המפורטות בו.

4. בכתב אישום זה, ת"פ 23822-02-13, נאמר, כיבתאריך 9.2.13, סמוך לשעה 04:30, ברח' דקר 16/4 בטירת הכרמל, חזר שלמה קליט ביחד עם גרושתו, סמדר וחברתם איילת מבילוי. בנסיבות אלה, בהיותו תחת השפעת אלכוהול, פנה הנאשם לשלמה, כשהוא אוחז בידו חפץ חד ואיים באמצעותו בפגיעה בגופו ובחיייו של שלמה, באופן שאמר לו, בכוונה להפחידו: "מה אתה מלשין עליי, אני עכשיו אדקור אותך ואראה לך מה זה". משענה לו שלמה שאינו מכיר אותו בכלל, ענה לו הנאשם: "שמעת מה אני אומר לך", כל זאת כשהוא אוחז בחפץ חד. במעמד זה, תקף הנאשם את שלמה, שלא כדין וללא הסכמתו באופן שדחפו. במעמד זה, פנה הנאשם לאיילת ואיים בפגיעה בגופם ובחיייהם של השלושה, בכוונה להפחידם, באופן שאמר להם "אני ארצח אתכם".

על כך הואשם הנאשם באיומים - עבירה לפי סעיף 192 לחוק ובתקיפת סתם - עבירה לפי סעיף 379 לחוק.

ביום 23.6.14 הודה הנאשם בעובדות כתב אישום מתוקן זה, והורשע בעבירות שיוחסו לו (להלן: "**כתב האישום הנוסף**").

5. שירות המבחן התבקש להגיש תסקיר בעניינו של הנאשם.

התסקירים של שירות המבחן

6. מתסקיר שירות המבחן מיום 19.6.14 עולה, כי הנאשם כבן 21, רווק. בטרם מעצרו התגורר עם משפחת אחיו בירושלים, לאחר שנאסר עליו לצאת מירושלים בעקבות ביצוע העבירות מושא כתב האישום הנוסף. עד למעצרו עבד הנאשם כעוזר נהג משאית במשך מספר חודשים. הנאשם נולד באתיופיה, ובהיותו בגיל 4 עלה עם משפחתו לארץ. סיים 12 שנות לימוד, אולם בשנים האחרונות ללימודיו לא התמיד, ובילה בחברה שולית באזור מגוריו. בכיתה י' נשר מבית הספר, על רקע התנהגות אלימה, ולאחר מכן למד בבית ספר אחר, שם היה מעורב במעשה ונדליזם, וסחיטת נערים אחרים. הנאשם מסר לשירות המבחן, כי נחשף לשימוש בסמים ובאלכוהול, אולם לא היה מכור לסמים ונוהג

לשתות אלכוהול רק באירועים. לאחר סיום לימודיו התגייס לצבא, ובטרם סיים טירונות נעצר בגין העבירות מושא כתב האישום הנוסף, ושחרר למעצר בית בבית משפחת אחיו בירושלים. לדברי הנאשם אחיו מדריך אותו ומכוון אותו לבחור בדרכים טובות ולהתחזק בדת. הוא למד בישיבה ובלמודים אלה גילה עניין וסיפוק. עוד מסר הנאשם לשירות המבחן, כי הוא מעוניין להתחזק בדת, ולהתמיד בתעסוקה על מנת שלא להיות לנטל על אחיו.

הנאשם הוסיף, כי הוא מעוניין לסיים שירות צבאי, אולם שירות המבחן לא התרשם ממוטיבציה גבוהה לכך. על פי דברי הנאשם לשירות המבחן, בחודשים האחרונים קודם לאירוע השוד, החל לחזור לשתיית אלכוהול מדי מספר ימים, ולעישון סמים מדי שבוע. כיום מבין הוא שהשימוש בסמים ובאלכוהול פוגעים בו ועומדים בבסיס מעורבותו בפלילים, והביע רצון מילולי לגמילה.

הוריו של הנאשם גרושים, ולהם חמישה ילדים בוגרים, כאשר הנאשם הינו הצעיר שבהם. האב, כבן 83, מתואר כאיש מבוגר ומרוחק, ובמשך השנים לא היווה דמות משמעותית כלפי הנאשם, אולם לאחרונה התחזק עמו הקשר. האם, עובדת כמטפלת בקשישים, מתגוררת עם שניים מילדיה בטירת הכרמל, ניסתה במשך שנים להכווין ולהדריך את הנאשם, אולם ההתרשמות היא כי הינה חלשה, ולא הצליחה להיות דמות משמעותית ומציבת גבולות עבורו. הקשר בין הנאשם לאחיו טוב, שניים מהם נשואים ומתגוררים בירושלים, אך כמו האם, אינם מהווים עבורו גורמי סמכות מציבי גבולות.

עוד עולה מתסקיר שירות המבחן, כי לנאשם עבר פלילי של שתי הרשעות בגין עבירות של החזקת סמים לשימוש עצמי, משנת 2012, והוטלו עליו מאסר על תנאי, התחייבות להימנע מעבירה ופסילת רישיון נהיגה.

בקשר לעבירת השוד, נטל הנאשם אחריות על מעשיו, והביע חרטה עליהם. לדבריו, בילה עם חברים ושתה משקה משכר. בהמשך הלך לכיוון ביתו ופגש במתלונן, לא שלט במה שעשה, ושדד את כספו של המתלונן, כאשר היה תחת השפעת אלכוהול.

על פי האמור בתסקיר, הביע הנאשם לראשונה בחייו הכרה כי יש לו בעיה בשימוש לרעה באלכוהול וסמים, ואף הביע רצון ראשוני של נזקקות לגמילה.

שירות המבחן התרשם כי בשל צורך רגשי, נוטה הנאשם לשימוש לרעה בחומרים ממכרים. נראה כי סובל מדימוי עצמי נמוך, ריקנות ודיכאון, ללא כיוון ומטרה בחייו וכתוצאה מכך נוטה להיגרר אחר חברה שולית ולהיות מעורב בפלילים. לנאשם אין ערכים ודפוסי התנהגות עברייניים מגובשים ומושרשים עדיין, ואינו נוטה לניהול אורח חיים כזה. כיום נמצא במצב סיכון ובפרשת דרכים, וזקוק לעזרה בעניין גמילה והכוונה לחייו. שירות המבחן התרשם כי לאור הרקע של הנאשם, ישנם גורמי סיכון להישנות מעורבות עבריינית. עם זאת, קיימת התרשמות מבחור בעל רמת אינטליגנציה תקינה, ויכולת ביטוי מילולית תואמת, אשר נמצא בתהליך גיבוש זהותו כבוגר, אולם חש בלבול רב סביב מעצרו הנוכחי.

בפרק ההמלצות שבתסקיר, שיתף שירות המבחן בכך כי הינו מתלבט בקשר להמלצתו. מחד גיסא, ההתרשמות

היא כי הנאשם דל כוחות וללא תמיכה מספקת עבור התמודדות עם הקשיים של גמילה בקהילה טיפולית וכן התנגדותו לניסיונות טיפול בעבר. מאידך גיסא, אין לנאשם דפוסי עבריינות, וזקוק לטיפול של גמילה, הצבת גבולות ברורים, תמיכה והכוונה להמשך. לאור זאת, ולאחר שהנאשם הביע לראשונה הבנה והכרה לבעיית התמכרותו, המליץ שירות המבחן לבחון התאמתו לאשפוזית בבית החולים "אברבנאל", לצורך גמילה פיזית ולצורך הכנה לקהילה הטיפולית בקהילה או במרכז יום. הטיפול נמשך שלושה שבועות, וקבלתו מותנית בביצוע בדיקות רפואיות שלאחריהם תתקבל החלטה על מועד אפשרי לקליטתו באשפוזית. על יסוד כל זאת, המליץ שירות המבחן להורות על ביצוע בדיקות רפואיות ולאחר קבלת התשובות לבחון את אפשרות קבלתו לאשפוזית.

עוד הוסיף שירות המבחן, כי אם המלצתו זו לא תתקבל, יוגש תסקיר משלים בעניינו עם המלצה עונשית.

7. לאחר שמיעת הטיעונים לעונש מטעם באי כוח הצדדים, כפי שתמציתם יובא להלן, הוריתי לשירות המבחן להגיש תסקיר משלים בעניינו של הנאשם אשר להמלצה העונשית, לאחר שהתרשמתי וסברתי כי אין מקום בשלב זה להפנות את הנאשם להליך של גמילה, וככל שיבקש לעשות כן, יוכל לעשות זאת במסגרת ריצוי העונש שייגזר עליו, או לאחר מכן.

8. בתסקיר משלים של שירות המבחן מיום 17.7.14 נאמר, כי במידה והמלצתו הטיפולית ביחס לנאשם לא תתקבל, כי אז מומלץ שתקופת המאסר שתוטל עליו לא תהיה ממושכת מאוד. כן הומלץ על שילובו בגמילה במסגרת בית הכלא.

הראיות לעונש

9. במסגרת הראיות לעונש, העיד המתלונן בקשר לאירוע השוד, כי היה בדרכו חזרה לדירתו ממסיבת יום-הולדת שנערכה לו, ואז נשדד על ידי שניים, בסמוך למקום מגוריו, כאשר הנאשם הוא אחד מהם. אשר להשלכות של האירוע עליו, סיפר כי היה לו מאוד קשה לישון בשבוע-שבועיים שלאחר האירוע, והוא עדיין לחוץ להסתובב בלילה באזור שמתחת לביתו. עוד מסר, כי מארנקו נלקחו כ-400 ₪.

כן הוגש הרישום הפלילי של הנאשם.

עיקרי טענות הצדדים

10. בא כוח המאשימה טען, בהתאם לתיקון 113 לחוק, כי הנאשם פגע בערכים המוגנים של בטחון הציבור, ובטחון הפרט וזכותו של הפרט להתהלך בטוח מבלי לחשוש מהנאשם או מאחרים כמוהו. המדובר בעבירה אשר לצידה קבע המחוקק עונש של 20 שנות מאסר, ועל כן לשיטת המאשימה, קמה החובה להטיל ענישה מרתיעה, לשם הרתעת הרבים וצמצום הפגיעה בקורבנות תמימים, שכן מעבר לפגיעה הנגרמת לקורבן באותו אירוע, ניתן ללמוד על גרימה של פגיעה ממושכת המלווה את הקורבן, כפי שהעיד המתלונן. עוד טען בא כוח המאשימה, כי לא אחת נקבע כי עבירות שוד הינן בגדר "**מכת מדינה**" ועל כן על בית המשפט להוציא מסר ברור אודות המלחמה המתנהלת למיגור תופעה זו.

אשר לעקרון ההלימה על פי התיקון האמור נטען, כי יש לבחון את נסיבות ביצוע העבירה, תוך פגיעה בערך המוגן. בהתאם למדיניות הענישה הנהוגה יש לקבוע את העונש ההולם את אותן נסיבות. בא כוח המאשימה הפנה לע"פ 5535/12, ע"פ 6471/12, שם נקבע כי מתחם הענישה במקרים דומים, נע בין 3 ל - 6 שנים, ובאותו עניין נגזרו על הנאשם 46 חודשים של מאסר. כן הפנה לת"פ (באר שבע) 30704-12-13, שם בוצע שוד באמצעות סכין, ללא אלימות כלפי המתלונן, כאשר נקבע אותו מתחם ענישה, ועל הנאשם שם נגזר עונש של 4 שנות מאסר. בא כוח המאשימה עתר לקבוע את מתחם הענישה בעבירת השוד בגדר המתחם המפורט לעיל. עוד הוסיף, כי לאור גילו הצעיר של הנאשם ועברו הפלילי שאינו מכביד, יש למקם את הנאשם בחצי התחתון של מתחם הענישה ולגזור עליו מאסר בפועל, ובנוסף מאסר על תנאי ופיצוי הולם למתלונן.

בקשר לכתב האישום הנוסף, שהוא אירוע נפרד, עתר בא כוח המאשימה לקבוע את מתחם הענישה בין מאסר בעבודות שירות למאסר בפועל.

11. באת כוח הנאשם ביקשה לאמץ את המלצת שירות המבחן מתסקירו מיום 19.6.14, לאמור, לשלוח את הנאשם לבדיקות על מנת לבחון את האפשרות לשולחו לגמילה. על פי הנתען, הכיר הנאשם לראשונה בכך שהוא צריך עזרה, וזאת לאחר שכבר הגיע לתחתית. אכן, ניתנו לנאשם הזדמנויות בעבר, שלא נוצלו על ידו, ברם אין בכך כדי לסתום את הגולל. הנאשם צעיר ועצור לראשונה מזה מספר חודשים. באת כוח הנאשם הפנתה לנסיבות חייו של הנאשם, כפי שפורטו בתסקיר שירות המבחן.

עוד נטען, כי הנאשם נטל אחריות על מעשיו, שנעשו בהשפעת אלכוהול. הנאשם הודה בעובדות כתב האישום, מבלי שניתן לו תמריץ כלשהו. ההודאה נבעה מחרטה אמיתית. יש ליתן לנאשם הזדמנות שאם לא יידע לנצלה, שערי הכלא תמיד יהיו פתוחים. הנאשם נמצא בצומת דרכים, משהביע נכונות לעבור טיפול גמילה, אשר יכול וישנה את מסלול חייו.

אשר למתחם הענישה, נטען, כי אין לאמץ את המתחם שצוין על ידי בא כוח המאשימה. לשיטת באת כוח הנאשם המדובר ברף הנמוך של עבירת השוד, ללא תכנון מוקדם. למתלונן לא נגרם נזק גופני רציני או נפשי, לא נגנב סכום כסף גדול ולא הופעלה אלימות קשה מאוד. האלימות היותר קיצונית הופעלה על ידי "האחר", היוזם, והנאשם הוא המובל והנגרר.

לעניין הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה נטען, כי עונש מאסר יפגע קשות בנאשם ובעובדה שהוא נמצא בשלבים קריטיים של עיצוב זהותו. סביבה עבריינית תשפיע עליו לרעה. גם משפחתו תיפגע מהעונש.

באת כוח הנאשם הפנתה לע"פ 7655-12, שם נקבע שהעדר תכנון מוקדם הוא שיקול מכריע, ונקבע מתחם של שישה חודשים ועד לשנתיים מאסר בפועל. כן הפנתה לפסקי דין נוספים של בית המשפט העליון, כגון ע"פ 2014-12, שם נגזרה על נאשם שנת מאסר בפועל בגין שלוש עבירות של שוד בנסיבות מחמירות. כן הפנתה לע"פ 7781-12, כאשר עמדת הרוב של כב' השופטים ג'ובראן ושוהם, ביחס לקבוצת גיל 18 - 21, שהוגדרה כ"בגיר-צעיר", היא שיש לשקול ניסיון שיקום ולייחס משקל גבוה להמלצת שירות המבחן.

דין לפי תיקון 113 לחוק

13. בסעיף 40ג(א) לחוק נאמר, כי - "בית המשפט יקבע מתחם עונש הולם למעשה העבירה שביצע הנאשם בהתאם לעיקרון המנחה, ולשם כך יתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה כאמור בסעיף 40ט".

בסעיף 40ב לחוק נאמר, כי "העיקרון המנחה בענישה הוא קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו".

בע"פ 8641/12 סעד נ' **מדינת ישראל** (5.8.13) נדרש בית המשפט העליון (כב' השופט נ' סולברג, בהסכמת כב' השופטים א' רובינשטיין וח' מלצר) בהרחבה לתיקון 113. במסגרת פסק הדין, הבהיר בית המשפט כי בתיקון 113 קבע המחוקק מנגנון תלת-שלבי לגזירת העונש:

בשלב הראשון - המקדמי, נדרש בית המשפט לבדוק האם הנאשם שלפניו הורשע בכמה עבירות או בעבירה יחידה;

בשלב השני קובע בית המשפט מתחם ענישה ראוי בהתחשב בעבירה ובנסיבות הקשורות בביצועה;

ובשלב השלישי נבחנות הנסיבות שאינן קשורות לעבירה, ובהתחשב בהן גוזר בית המשפט על הנאשם עונש המצוי במתחם הענישה שנקבע בשלב השני, אלא אם מתקיים אחד משני חריגים המפורטים בחוק.

בית המשפט ציין, כי על מנת ליישם את מתחם הענישה בהתאם לעיקרון ההלימות, יש להתחשב בשלושה אלה: בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה ובמידת הפגיעה בו; במדיניות הענישה הנהוגה; ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה. בית המשפט מצא לנכון להדגיש, כי עקרון ההלימות מביא בחשבון את חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ואת מידת אשמו של הנאשם, כלומר, יש להתחשב לא רק בסוג העבירה שבוצעה, אלא גם בנסיבות שבהן בוצעה ובמידת אשמו של הנאשם בביצועה. לכך יובאו רק השיקולים הקשורים בעבירה, ואולם נסיבותיו האישיות של הנאשם אינן מובאות בחשבון בשלב זה (השלב השני). הנסיבות האישיות של הנאשם יובאו במניין השיקולים בקביעת העונש המתאים בתוך מתחם הענישה (השלב השלישי) ולא בקביעת המתחם עצמו. עוד ציין בית המשפט, כי אומנם המחוקק לא התייחס להיקפו הרצוי של מתחם הענישה, אולם ברי כי מתחם רחב מאוד לא ישרת את תכליתו של תיקון 113.

בית המשפט הדגיש, כי הנסיבות הקשורות לביצוע העבירה הנבחנות בעת קביעת מתחם הענישה (כמפורט בסעיף 40ט לחוק) והנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, הנבחנות בגזירת העונש (כמפורט בסעיף 40יא לחוק), אינן רשימה סגורה, ואין בנסיבות שציין המחוקק שאותן פרט במפורש כדי לגרוע מסמכותו של בית

המשפט לשקול נסיבות נוספות (סעיף 40יב לחוק).

14. כאמור לעיל, גזר דין זה מתייחס לשני אישומים נפרדים שהוגשו נגד הנאשם, כאשר באישום הראשון הואשם והורשע הנאשם בביצוע עבירה יחידה, ואילו באישום הנוסף הואשם והורשע הנאשם בביצוע שתי עבירות - איומים ותקיפה סתם.

15. אשר לערך החברתי המוגן בעבירת השוד.

בע"פ 1127-13 עמנואל גברזגור נ' **מדינת ישראל** (15.1.2014) התייחס בית המשפט העליון לערכים המוגנים הנפגעים בעבירת השוד, בהאי לישנא: "**הערך החברתי שנפגע מביצוע שוד הוא כבודם, חירותם ורכושם של המתלוננים - קורבנות העבירה וביטחונם של הציבור, יכולתו הממשית לחיות את חייו, ולהלך ברחובות ללא חשש**".

16. עבירת השוד בנסיבות מחמירות שביצע הנאשם יחד עם "האחר" הינה עבירה חמורה. על חומרתה הייחודית של עבירה זו - כאשר השוד מבוצע עם אדם נוסף, כבמקרה דנן - מצביעה גם מידת העונש שקבע המחוקק בצידה של העבירה לפי סעיף 402(ב) לחוק - עשרים שנות מאסר, מהעונשים החמורים שבספר החוקים.

17.א. אשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, מונה סעיף 40ט לחוק נסיבות שיש להתחשב בהן בטרם ייקבע מתחם הענישה.

בהקשר לעבירת השוד בנסיבות מחמירות לפי סעיף 402(ב) לחוק יובאו שיקולים אלה:

(1) התכנון שקדם לביצוע העבירה - אין בידי לקבל את טענת באת כוח הנאשם, כי העבירה בוצעה ללא תכנון מוקדם, שכן ביצוע העבירה יחד עם אדם נוסף מזכירה את הפסוק - "**הילכו שניים יחדיו בלתי אם נועדו**" (עמוס ג (ג)). יצוין, כי גם הנאשם בהודעתו במשטרה כשנשאל איך יכול להיות שהוא שודד אדם עם אדם אחר שאיננו מכיר, השיב (ת/2, ש' 20 - 24) -

**"ת. איך יכול להיות? לא יודע, אתה יודע, אנשים מציעים לך הצעות, פיתו אותי, למרות שהיה לי כסף ולא הייתי צריך...
ש. מה הוא פיתה אותך?
ת. פיתה אותי לשדוד."**

על אף דברים אלו, ניתן לומר כי אין המדובר בתכנון "קלאסי" של שוד, אלא שוד שניתן להגדירו יותר שנעשה

באופן "ספונטני", ללא שימוש בנשק, ומבלי שלמתלונן נגרמו נזקים חמורים.

(2) חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה, ומידת ההשפעה של אחר על הנאשם בביצוע

העבירה - כעולה מהודעתו של הנאשם (ת/2), הכיר את האחר כחצי שעה קודם לכן והוא זה אשר פיתה אותו לבצע את השוד. האחר הוא זה אשר תפס את ידו של המתלונן, הורידו לרצפה והתיישב עליו, ואילו הנאשם היה זה אשר לקח את ארנקו של המתלונן והוציא ממנו את הכסף, כאשר הנאשם בעצמו לא תקף את המתלונן (שם, ש' 17 ואילך).

(3) הנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה - המדובר בנזק גופני שיכול היה להיגרם למתלונן

וזאת מעבר לטראומה נפשית חמורה שהיתה יכולה להיגרם (ע"פ 4841/13 ספי נ' מדינת ישראל (6.2.2014)).

(4) הנזק שנגרם מביצוע העבירה - נשדד סכום של כ - 400 ₪ כנאמר בכתב האישום. מעבר לכך,

נגרם נזק נפשי למתלונן שהתקשה לישון בשבוע-שבועיים שלאחר האירוע, והוא עדיין לחוץ מלהסתובב בלילה באיזור מגוריו, זאת כפי שהעיד בעצמו (פרו' עמ' 13, ש' 20-14).

(5) הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה - לא ברור מה הסיבה האמיתית שהביאה את

הנאשם לביצוע העבירה, כאשר על פי דבריו בהודעתו במשטרה, היה בידו כסף ולא נזקק לכך וקיבל את משכורתו באותו היום (ת/2, ש' 21-22).

(6) יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשיו או את משמעות

מעשהו, לרבות בשל גילו - לדברי הנאשם, היו הוא והאחר תחת השפעת אלכוהול ששתו קודם לכן. הנאשם לא היה "שיכור כלוט". הנאשם היה פיכח דיו והבין היטב את ההצעה של "האחר" לבצע יחדיו שוד של עובר אורח. הנאשם עשה יחד עם האחר כברת דרך רגלית, מהמקום בו ישבו ושתו והכירו ועד למקום ביצוע השוד ברחוב סמוך (ת/19), בלא שנזקק לעזרה עד שנתקלו במתלונן. הנאשם פנה למתלונן רק לאחר שהאחר פנה למתלונן ולא נענה על ידו בחיוב, או אז פנה הנאשם למתלונן ושאלו "איפה הכסף, איפה הכסף".

וגם זאת. בסמוך לאחר ביצוע השוד, נמלטו השניים בריצה ועוכבו על ידי שלושה שוטרים. משנלקח הצידה על ידי שוטר שביקש לעשות עליו חיפוש, נשאל הנאשם אם מחזיק הוא עליו דבר לא חוקי, השיב בשלילה והוסיף לשוטר "אין לי בעיה שתערוך עליי חיפוש" (דו"ח פעולה - ת/13). הרושם המתקבל הוא שהנאשם הבין היטב את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשיו ואת משמעותם, וזאת על אף ששתה אלכוהול קודם לכן.

(7) יכולתו של הנאשם להימנע מהמעשה ומידת השליטה שלו על מעשהו, לרבות עקב התגרות של

נפגע העבירה - לדעתי, גם אם היה הנאשם נתון תחת השפעת אלכוהול, יכול היה להימנע מהמעשה ולשלוט על דרך התנהגותו, ומכל מקום, לא היתה כל התגרות מצד המתלונן אשר היה עובר אורח תמים, והנאשם והאחר התנפלו עליו ושדדו אותו.

17.ב. אשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה בהקשר לאישום הנוסף, שעל פיו הורשע הנאשם באיומים ובתקיפת סתם, יובאו שיקולים אלה:

(1) התכנון שקדם לביצוע העבירה - כעולה מכתב האישום הנוסף המתוקן, היה הנאשם תחת השפעת אלכוהול, דחף את המתלונן ואיים עליו כי ידקור אותו ואיים על השלושה שהופיעו מולו כי ירצח אותם, זאת עשה שעה שהוא אוחז בידו חפץ חד.

מעובדות כתב האישום לכשעצמן, לא ניתן לומר כי קדם תכנון לביצוע העבירות.

(2) חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה ומידת ההשפעה של האחר בביצוע העבירה - הנאשם היה זה שביצע את העבירות לבדו כלפי המתלונן ושתי הנשים שהיו בחברת המתלונן.

(3) הנזק שהיה צפוי להיגרם עם ביצוע העבירה - הנזק היה עלול להיות נזק ממשי אילו אכן היה הנאשם מממש את איומו ודוקר את המתלונן וממש את איומו לרצוח את השלושה. כן ניתן להניח כי לשלושה נגרם נזק נפשי מסוים שעה שמופיע מולם אדם עם חפץ חד בידו ומאיים עליהם לרוצחם נפש.

(4) הנזק שנגרם מביצוע העבירה - ניתן לשער כי המדובר בנזק פיזי קל בלבד, כתוצאה מהדחיפה של המתלונן, ונזק נפשי ממשי יותר מהאיומים שהשמיע הנאשם כלפי השלושה.

(5) הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה - מלשון כתב האישום עולה כי הנאשם חשד במתלונן כי הלשין עליו, דבר שהיווה גורם לאיומים ולתקיפה כלפי המתלונן, ואולם לא נמצא מניע לאיום על שתי הנשים שנלוו למתלונן.

(6) יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה את הפסול שבמעשהו או את משמעות מעשהו, לרבות בשל גילו - אני סבור כי גם אם היה הנאשם תחת השפעת אלכוהול, יכול היה להבין את אשר הוא עושה ואת האיסור שבמעשיו, וזאת מחילופי הדברים בינו לבין המתלונן כפי שפורטו בכתב האישום. ודוק, הנאשם לא הסתפק בהשמעת האיום כלפי המתלונן בלבד, אלא שב ואיים בפעם נוספת במילים אחרות וחריפות יותר כלפי כל השלושה שנזכרו בכתב האישום הנוסף.

(7) יכולתו של הנאשם להימנע מהמעשה ומידת השליטה שלו על מעשהו, לרבות עקב התגרות של נפגע העבירה - סבורני כי הנאשם יכול היה להימנע מהמעשה ולשלוט על מעשיו, אף אם היה שיכור מהנימוק שלעיל, שכן השכרות איננה מהווה טענת הגנה.

מכתב האישום לא עולה כי מי מהשלושה התגרו בנאשם.

18.א. אשר למתחם העונש בעניינו של הנאשם בעבירת השוד בנסיבות מחמירות. כאמור, בא כוח המאשימה טען כי המתחם הראוי הינו בין שלוש לשש שנים, ואילו באת כוח הנאשם ביקשה לקבוע את המתחם בצורה מתונה בהתחשב בהמלצת שירות המבחן ולאור נסיבותיו האישיות של הנאשם.

18.ב. אקדים ואומר כי בהקשר להפניית בא כוח המאשימה לע"פ 5535-12 אנגסום נ' מדינת ישראל (1.5.2013), כי עבירות השוד הפכו ל-"מכת מדינה", נאמרו הדברים ביחס לעבירות שוד המבוצעות על ידי מבקשי מקלט השוהים בישראל, שלא כבעניינו. מכל מקום, בעניין שלפניי לא הוגשה כל אסמכתא,

או מחקר אמפירי לנושא (שם). עוד אוסיף, כי מתחם הענישה שלגביו עתר בא כוח המאשימה מתייחס אף הוא בנסיבותיו של אותו נאשם ולא ניתן ללמוד מכך לענייננו (ראו לעניין זה גם ע"פ 3160-12 כריסטיאן נ' מדינת ישראל (21.4.2013)).

18.ג. עיון בע"פ 3879/12 פלוני נ' מדינת ישראל (30.1.2013) וההפניות שם), מעלה כי במקרים בהם בוצע שוד באופן ספונטני ללא תכנון מוקדם וללא שימוש בנשק, שעה שלנפגע העבירה נגרמו נזקים שאינם חמורים, מתחם הענישה עומד על תקופה של שישה חודשי מאסר לבין שתי שנות מאסר. יצוין, כי המדובר בהסדר טיעון שאליו הגיעו הצדדים.

לעומת זאת, בע"פ 452/14 דבוש נ' מדינת ישראל (3.4.2014), אישר בית המשפט מתחם ענישה של שנת מאסר בפועל עד שלוש שנות מאסר בפועל. יצוין, כי בעניין דבוש חרג בית המשפט ממתחם הענישה שקבע נוכח שיקולי שיקום (סעיף 40 לחוק).

18.ד. ממכלול השיקולים, היינו, הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה ועקרון ההלימה בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו של הנאשם ומידת אשמו הוא, ובהתחשב במדיניות הענישה הנוהגת, כאמור, אני קובע את מתחם הענישה ההולם בגין העבירה של השוד בנסיבות מחמירות בין שישה חודשים של מאסר בפועל לשתי שנות מאסר בפועל.

19. אשר למתחם הענישה לגבי העבירות במסגרת כתב האישום הנוסף - עבירת האיומים ותקיפה סתם. מכיוון שהמדובר באירוע נפרד, יש לקבוע את מתחם הענישה בנפרד מהאישום בגין עבירת השוד בנסיבות מחמירות (סעיף 40ג(ב) לחוק).

מקובלת עליי טענתו של בא כוח המאשימה, כי מתחם הענישה לגבי האירוע מושא האישום הנוסף יהא בין מאסר בעבודות שירות למאסר בפועל.

20. לגזירת עונשו של הנאשם, יש להתחשב בנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, ויש לשקול את השיקולים המנויים בסעיף 40יא לחוק, כדלקמן:

(1) הפגיעה של העונש בנאשם לרבות בשל גילו - כאמור בתסקיר המשלים של שירות המבחן הנאשם נמצא בשלב בו טרם גיבש לעצמו זהות כבוגר, וטרם סיגל לעצמו דפוסי עבריינות מושרשים. שירות המבחן סבור, כי יש לקצר את תקופת חשיפתו של הנאשם לתנאי הכלא אשר עלולים להחריף את מצבו ולהעמיק תפיסות והתנהגויות עברייניות, דבר אשר יפחית את סיכויו לשיקום בעתיד. יוזכר כי הנאשם הינו יליד 1994, וכבן 20 היום.

(2) הפגיעה של העונש במשפחתו של הנאשם - יש להניח כי הטלת עונש מאסר בפועל ממושך על הנאשם עלולה לפגוע במידה מסוימת במשפחת אחיו של הנאשם, כפי שטענה באת כוחו, אשר

דואגים לו ומבקשים לדעת כיצד לסייע לו. יוזכר, כי לאחר ביצוע העבירות מושא כתב האישום הנוסף, עבר הנאשם להתגורר עם משפחת האח בירושלים עד למעצרו בתיק זה. לדידם, היתה להם תחושה שהנאשם השתקם ודומה כי אכזב אותם בביצוע העבירה הנוספת של השוד בנסיבות מחמירות.

(3) הנזקים שנגרמו לנאשם מביצוע העבירה ומהרשעתו - סבורני, כי לא ניתן להצביע על נזקים מיוחדים שנגרמו לנאשם מהרשעתו בשני כתבי האישום. אין המדובר בנאשם הנעדר עבר פלילי, שכן בעברו שני כתבי אישום והרשעות בגין החזקה ושימוש בסמים מסוכנים לצריכה עצמית, שבגין הוטלו עליו מאסר על תנאי, פסילת רישיון נהיגה ועוד.

(4) נטילת האחריות של הנאשם על מעשיו, חזרתו למוטב, או מאמציו לחזור למוטב - כעולה מתסקיר שירות המבחן, נטל הנאשם אחריות על המעשים שעשה, והביע חרטה עליהם. הנאשם הביע לראשונה בחייו הכרה כי יש לו בעיה בשימוש לרעה באלכוהול ובסמים, והביע רצון ראשוני של נזקקות לגמילה. כמו כן הביע רצון מילולי לנהל אורח חיים נורמטיבי ותקין, אשר מאופיין בתעסוקה ולימודים. להערכת שירות המבחן כל אלו מהווים גורמים לסיכוי לשיקומו ולהימנעותו מהתנהגות עבריינית. עם זאת, כאמור בתסקיר המשלים, טרם גיבש הנאשם לעצמו זהות כבוגר. כאמור בתסקיר הראשון בעניינו של הנאשם, ההתרשמות היא כי הנאשם הינו דל כוחות וללא תמיכה מספקת עבור התמודדות עם הקשיים של גמילה בקהילה טיפולית ואף הביע התנגדות לניסיונות טיפול בעבר. צא וראה: בשנת 2010 ביצע הנאשם לראשונה עבירה על פי פקודת הסמים המסוכנים, וחזר ושנה על עבירות דומות בשנת 2011 וביצע את העבירות מושא כתב האישום הנוסף בשנת 2013 ואת העבירה של השוד בנסיבות מחמירות בשנת 2014. בנסיבות אלו יקשה לבוא ולומר כי הנאשם חזר למוטב או כי עשה מאמצים לחזור למוטב. הנאשם מכור לאלכוהול, ואת העבירות שנזכרו בשני כתבי האישום האחרונים ביצע תחת השפעת אלכוהול, ודומה כי אף מכור הוא לסמים, כאשר העבירות הראשונות שביצע נושאים הוא שימוש בסם מסוכן. אכן, יש מקום לשקול כי הנאשם יעבור תהליך של גמילה מאלכוהול וסמים, אולם הוא יעשה זאת במסגרת ריצוי עונשו, כפי שהמליץ שירות המבחן בתסקיר המשלים.

(5) מאמצי הנאשם לתיקון תוצאות העבירה ולפיצוי על הנזק שנגרם בשלה - הכסף ששדד הנאשם יחד עם האחר נמצא בכיסו, ואין כל טענה כי נעשה דבר מה על ידי הנאשם לתיקון תוצאות העבירה ולפיצוי על הנזק שנגרם.

(6) שיתוף הפעולה של הנאשם עם רשויות אכיפת החוק - הנאשם שיתף פעולה והודה כבר במסגרת חקירתו הראשונה במשטרה בביצוע השוד (ת/2). מעשה זה יש לזקוף לזכותו כאשר חסך מזמנם של בית המשפט והגורמים האחרים. גם לגבי כתב האישום הנוסף הגיע הנאשם להסדר טיעון, לאחר שתחילה כפר במיוחס לו, והורשע על פי הודאתו, ובכך חסך זמן שיפוטי (החלטת כב' השופט ע' קוסטין, מיום 17.10.13).

(7) התנהגותו החיובית של הנאשם ותרומתו לחברה - באת כוח הנאשם לא ציינה פרטים מסוימים הראויים לציון במסגרת זו.

(8) נסיבות חיים קשות של הנאשם שהיתה להם השפעה על ביצוע מעשה העבירה - בנושא זה יש לפנות לאמור בתסקיר שירות המבחן המפורט.

(9) התנהגות רשויות אכיפת החוק - אין מה לציין בסעיף זה.

(10) חלופה הזמן מעת ביצוע העבירה - לא ניתן לומר כי חלף זמן משמעותי מאז ביצוע העבירות שבהן הודה הנאשם על פי שני כתבי האישום.

(11) עברו הפלילי של הנאשם, או העדרו - כפי שצוין, לנאשם עבר פלילי בתחום השימוש בסמים בשנים 2010 ו- 2011, בגינם הוטלו עליו מאסר על תנאי, פסילת רישיון נהיגה בפועל ועל תנאי וחתימה על התחייבות להימנע מעבירה.

21. כאמור, ביקשה באת כוח הנאשם כי בית המשפט יחרוג ממתחם העונש ההולם לשם שיקומו של הנאשם (סעיף 40 יד(3) לחוק). כמו כן, הפנתה לפסיקה שעל פיה יש להתחשב בהמלצת שירות המבחן ובגילו הצעיר של הנאשם בהיותו בגיר - צעיר (ע"פ 7781/12 פלוני נ' מדינת ישראל).

22. אכן, כטענת באת כוח הנאשם בע"פ 7781/12 הנ"ל, קבע בית המשפט ברוב דעות (כב' השופט א' ג'ובראן, וכב' השופט א' שוהם, למול דעת המיעוט של כב' השופט י' עמית), כי יש מקום לקבוע קטגוריה חדשה של "בגיר-צעיר" ביחס לקבוצת הגילאים 18 - 21, לאור הנימוקים שנמנו שם. לקבוצת גיל זו יש לייחס משקל גבוה יותר, בדומה לקטינים, כאשר ניתנת המלצה של שירות המבחן לשלב את הנאשם במסגרת שיקומית בשל קרבה לגיל הקטינות. עם זאת, הוסיף בית המשפט, כי חשוב לציין כי שיקולי השיקום כפי שעולים מתסקיר שירות המבחן הם אינדיבידואליים ותלויים בהמלצת שירות המבחן לגופה. עוד הוסיף בית המשפט את הידוע, כי בית המשפט איננו כבול להמלצות תסקיר המבחן, ורשאי הוא לסטות מהן.

כאמור, כב' השופט י' עמית סבר בדעת מיעוט, כי גילו הצעיר של נאשם היווה מאז ומתמיד אחד משיקולי הענישה וגם כיום אין מניעה להתחשב בו כנסיבה נוספת בעת גזירת הדין, כמפורט בסעיף 40א(1) לחוק, ואולם אין לקבוע "קטגוריה" חדשה ונפרדת של בגיר צעיר.

23. יצוין כי לגישה המאמצת את גישת הרוב לעניין בגיר-צעיר, קיימת התייחסות גם בפסקי דין של מותבים אחרים של בית המשפט העליון (ע"פ 2062/11 בורדנבה נ' מדינת ישראל (22.7.13); ע"פ 5521/12 פלוני נ' מדינת ישראל (23.1.14); ע"פ 5832/13 רובין נ' מדינת ישראל (8.4.14). ואולם גם לעמדת המיעוט של כב' השופט י' עמית, נמצאה תמיכה בדבריהם של כב' השופטת א' חיות ושל כב' השופט א' סולברג (ע"פ 452/14 דבוש נ' מדינת ישראל (3.4.14).

24. לאחר שנתתי את דעתי לטענות באי כוח הצדדים, כאשר גם בא כוח המאשימה ביקש לגזור על הנאשם עונש ברף התחתון של מתחם הענישה אותו ביקש לאמץ, לדברי באת כוח הנאשם, למתחם הענישה שנקבע בגין העבירות שבשני כתבי האישום, למכלול השיקולים שנמנו לעיל על פי תיקון 113, לנסיבות חייו של הנאשם כפי שפורטו בתסקיר של שירות המבחן, גילו הצעיר של הנאשם הנמצא במסגרת הקטגוריה של "בגיר-צעיר", הודאתו בשני כתבי האישום, הבעת החרטה והחיסכון בזמנו של בית

המשפט, ולאחר שאני מאמץ את האמור בתסקיר המשלים של שירות המבחן כי תקופת המאסר שתוטל על הנאשם לא תהיה ממושכת מאוד, אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

העונש

א. בגין העבירה של שוד בנסיבות מחמירות -

1. מאסר בפועל של 12 חודשים;

2. ששה (6) חודשים של מאסר על תנאי, והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור במשך שלוש שנים ממועד שחרורו על עבירת אלימות או גניבה;

ב. בגין העבירות מושא כתב האיטום הנוסף -

1. חודש אחד (1) של מאסר בפועל;

2. חודשיים (2) מאסר על תנאי, והתנאי הוא שהנאשם לא יעבור במשך שלוש שנים ממועד שחרורו על עבירת איומים.

ג. עונשי המאסר בפועל שלעיל יהיו במצטבר, כך שעל הנאשם לרצות מאסר בפועל של שלושה עשר (13) חודשים, אשר יחלו להימנות מיום מעצרו - 11.2.14.

25. לאור המלצת שירות המבחן, מומלץ לשירות בתי הסוהר לבחון שילובו של הנאשם במסגרת גמילה במהלך ריצוי עונשו.

זכות ערעור לבית המשפט העליון, בתוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, ב' אב תשע"ד, 29 יולי 2014, במעמד הנאשם ובאי כוח הצדדים.